

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 20.12.1966, sp. zn. 1 Tz 62/66, ECLI:CZ:NS:1966:1.TZ.62.1966.1

Číslo: 33/1967

Právní věta: II. Při zjišťování výše škody je nutno vycházet vždy ze škody skutečné, tj. z částky představující majetkovou hodnotu, o kterou byl trestným činem majetek poškozeného zkrácen. Výše škody se stanoví podle ceny předmětu v době, kdy škoda vznikla (§ 433 obč. zák.) při odcizení věcí starších a již použitých se přihlíží k okolnostem snižujícím jejich hodnotu.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 20.12.1966

Spisová značka: 1 Tz 62/66

Číslo rozhodnutí: 33

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Krádež, Náhrada škody, Rozkrádání majetku v socialistickém řízení

Předpisy: 40/1964 Sb. § 443

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 33/1967 sb. rozh.

I. Rozsah škody způsobené trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví je důležitým hlediskem pro stanovení stupně nebezpečnosti činu pro společnost.

II. Při zjišťování výše škody je nutno vycházet vždy ze škody skutečné, tj. z částky představující majetkovou hodnotu, o kterou byl trestným činem majetek poškozeného zkrácen. Výše škody se stanoví podle ceny předmětu v době, kdy škoda vznikla (§ 443 obč. zák.); při odcizení věcí starších a již použitých se přihlíží k okolnostem snižujícím jejich hodnotu.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 1966 – [1 Tz 62/66.](#))

Rozsudkem okresního soudu v K. ze dne 12. 8. 1965 sp. zn. 1 T 520/65 byli obvinění ml. A, B a ml. C uznáni vinnými, a to:

Mladistvý A spolupachatelstvím k trestnému činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví a trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 9 odst. 2, § 132 odst. 1 písm. a), § 132 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. c) tr. zák., spolupachatelstvím v pokusu trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 9 odst. 2, § 8 odst. 1, § 132 odst. 1 písm. a) tr.

zák., spolupachatelstvím k trestnému činu krádeže podle § 9 odst. 2, § 247 odst. 1 tr. zák., trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 tr. zák., trestným činem podílnictví ke škodě majetku v socialistickém vlastnictví podle § 134 odst. 1 písm. a) tr. zák. a trestným činem zatajení věci podle § 254 odst. 1 tr. zák.,

obviněný B spolupachatelstvím k trestnému činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 9 odst. 2, § 132 odst. 1 písm. a) tr. zák., spolupachatelstvím k pokusu trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 9 odst. 2, § 8 odst. 1, § 132 odst. 1 písm. a) tr. zák., spolupachatelstvím k trestnému činu krádeže podle § 9 odst. 2, § 247 odst. 1 tr. zák., trestným činem podílnictví ke škodě majetku v socialistickém vlastnictví podle § 134 odst. 1 písm. a) tr. zák. a trestným činem podílnictví podle § 251 odst. 1 tr. zák.,

mladistvý C spolupachatelstvím k trestnému činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 9 odst. 2, § 132 odst. 1 písm. a) tr. zák. a trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 tr. zák.

Za to byli odsouzeni: Obviněný mladistvý A podle § 132 odst. 2 tr. zák. za použití § 79 odst. 1 tr. zák. a § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 2 1/2 roku, obviněný B podle § 132 odst. 1 tr. zák. s použitím § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 2 roků, obviněný ml. C podle § 132 odst. 1 tr. zák. s použitím § 79 odst. 1 tr. zák. a § 35 odst. 1 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku. Všechny tresty byly uloženy nepodmíněně.

Podle § 228 odst. 1 tr. ř. bylo obviněným uloženo nahradit škodu, a to obviněnému ml. A částku 150,- Kčs poškozenému K a částku 130,- Kčs poškozenému L, obviněnému ml. C částku 220,- Kčs poškozenému M.

Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byli pak ostatní poškození, zejména všechny poškozené socialistické organizace, odkázáni s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Proti tomuto rozsudku podali všichni obvinění odvolání. Rozsudkem krajského soudu v P. ze dne 14. září 1965 sp. zn. [4 To 486/65](#) byl napadený rozsudek zrušen ve výroku o trestu u obviněného B a tomuto obviněnému byl uložen trest odnětí svobody v trvání 18 měsíců nepodmíněně, přičemž bylo vysloveno, že se tento trest vykoná v nápravně výchovném ústavu pro mladistvé. Odvolání obviněných A a C byla podle § 256 tr. ř. zamítnuta.

Ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyššího soudu zrušil Nejvyšší soud rozsudek krajského soudu i rozsudek okresního soudu a tomuto soudu přikázal, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Soudy pochybily tím, že náležitě neobjasnily rozsah způsobené škody, a to u některých útoků proti majetku v socialistickém vlastnictví, ačkoli jde o jeden ze základních zákonných znaků trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 tr. zák. a důležité hledisko pro určení stupně nebezpečnosti činu pro společnost. Toto pochybení je závažné zejména u obviněného ml. A, neboť výše škody soudem zjištěná byla u něho důvodem pro použití přísnější právní kvalifikace, a to podle § 132 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. c) tr. zák., když soud dospěl k závěru, že škoda tímto obviněným způsobená na majetku v socialistickém vlastnictví přesahuje částku 20 000,- Kčs.

Tak byli obviněný ml. A a obviněný B uznáni vinnými, že se vloupali do budovy ZDŠ na H. a odcizili promítací přístroj zn. Alma s transformátorem v hodnotě 6000,- Kčs ke škodě správy školy. Z odůvodnění rozsudku okresního soudu nelze vůbec zjistit, z jakých důkazů soud vycházel a jakými úvahami se řídil, když dospěl k závěru, že výše způsobené škody v tomto případě činí 6000,- Kčs. Soud se v rozsudku také nezabýval námitkami obviněného vznesenými proti vyčíslení škody v

uvedené výši a je v tomto směru nepřezkoumatelný. Zástupce poškozené ZDŠ, ředitel školy, uvedl ve své první výpovědi v přípravném řízení, že odcizením promítačky s příslušenstvím jim byla způsobena škoda ve výši asi 3000,- Kčs, aniž by blíže toto určení výše škody odůvodnil. Později v další své výpovědi uvedl, že původně uváděli škodu ve výši 3000,- Kčs, protože se domnívali, že za takovou částku mohou koupit starší přístroj. Nyní však zjistili, že si přístroj za takovou částku nemohou opatřit, a proto požadavek zvýšil na 7000,- Kčs, tj. částku, za kterou mohou koupit přístroj nový. Současně uvedl, že odcizený přístroj byl koupen jako nový v r. 1950 za 6000,- Kčs.

Při hlavním líčení pak svědek opět změnil výpověď, když uvedl, že v r. 1950 byla promítačka koupena už jako starší, a to asi za částku 6000,- Kčs.

Obviněný již při hlavním líčení namítl nesprávnost takto vyčíslené výše škody s ohledem na značné stáří odcizené věci, která podle jeho názoru by v Bazaru nestála více než 1000,- Kčs. Své námitky pak opakoval a podrobněji rozvedl v písemném odvolání a při veřejném zasedání před odvolacím soudem, kde navrhl výslech některých pracovníků školy o tom, že odcizená promítačka byla v době odcizení stará nejméně 15 let a takřka bezcenná pro velkou poruchovost, a že bylo uvažováno o jejím odepsání.

Okresní ani krajský soud uvedené konkrétní námitky obhajoby vůbec neprověřily a vycházely jednostranně z výpovědi zástupce poškozené organizace, přestože tato výpověď byla v otázce údajů o výši způsobené škody značně neurčitá, vycházela z pouhých odhadů svědka samotného, který není odborníkem. Kromě toho svědek svou výpověď několikrát změnil.

Za této situace bylo povinností obou soudů, vyplývající z ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř., provést všechny důkazy potřebné k přesnému zjištění výše způsobené škody, zejména provést důkaz znaleckým posudkem.

Namísto toho krajský soud se ztotožnil s nesprávným závěrem okresního soudu, aniž se náležitě vypořádal s námitkami obhajoby a své stanovisko v rozsudku odůvodnil tím, že odkázal na výpověď zástupce poškozené organizace před odvolacím soudem. Z výpovědi tohoto zástupce poškozeného nelze však nic spolehlivého ohledně výše škody zjistit, neboť pouze uvedl, že v době nákupu promítačky nebyl přítomen, že se však podobná promítačka nakupovala tehdy za 6000,- Kčs.

Pokud soudy vycházely ve svých závěrech o výši škody z částky, za kterou by bylo možno koupit přístroj nový, jde o závěry zcela nesprávné. Při zjišťování výše škody je třeba vždy vycházet ze škody skutečné, tj. z částky představující majetkovou hodnotu, o kterou byl trestným činem majetek poškozeného zkrácen. Při určení výše škody je třeba vycházet z ceny předmětu, jakou měl v době poškození (§ 443 obč. zák.). Z toho vyplývá, že soud musí při odcizení starších věcí, které již byly používány, vždy přihlížet k okolnostem snižujícím hodnotu věci, tj. zejména k míře opotřebení. Vyčíslení výše škody soudem bylo proto již z tohoto důvodu nesprávné, neboť vycházelo z nesprávného stanoviska.

Dále byli obvinění A a B uznáni vinnými, že se v Č. vloupali do bufetu RaJ a odcizili tam peníze v částce asi 800,- Kčs a různé zboží v další hodnotě asi 600,- Kčs, čímž poškodili RaJ v Č. o částku nejméně 1400,- Kčs.

Určitý rozpor, pokud jde o zjištění minimální částky způsobené škody je již v samotném rozsudečném výroku, kde na jedné straně soud vyjadřuje určité pochybnosti o minimální částce způsobené škody použitím formulace „asi 800,- Kčs“ a na druhé straně dochází k závěru, že způsobená škoda činila nejméně částku 1400,- Kčs.

Obviněný B v písemném odvolání poukázal na to, že sám v tomto směru od počátku trestního řízení

doznal, že v hotovosti byla odcizena částka 400,- Kčs a na zboží 500,- Kčs, a že tedy dohromady způsobená škoda činila jen částku 900,- Kčs a nikoli 1400,- Kčs, a že tato jeho obhajoba nebyla bezpečně vyvrácena.

Ze spisu lze v tomto směru zjistit, že obviněný B ve své výpovědi v přípravném řízení uvedl, že bylo v bufetu odcizeno něco přes 20 tabulek čokolády zn. Alena, 30 ks „Fidorek“, 50 ks žvýkaček, kolem 20 krabiček cigaret Šárka a v drobných mincích kolem 200,- Kčs. Obviněný A ve své výpovědi uvedl, že odcizili společně peníze v částce asi 700,- Kčs, dále krabici žvýkaček asi 200 ks, 2 krabičky cigaret Filtra, 20 krabiček cigaret Šárka, asi 15 ks čokolády v ceně po 11,- Kčs, asi 20 ks oplatek po 6,- Kčs a balíček zápalek.

Dále byly k tomuto bodu obžaloby vyslechnuta prodavačky bufetu. Jejich výpovědi se v podstatě shodovaly v tom, že po odhalení vloupání byla provedena inventura, kterou bylo zjištěno, že v provozovně chybí jednak zboží a jednak hotovost v celkové částce 1476,60 Kčs. Poškozený podnik Raj podal stručné písemné vyjádření, ve kterém sdělil, že zjištěná škoda činí 1476,60 Kčs. Poškozený podnik Raj podal stručné písemné vyjádření, ve kterém sdělil, že zjištěná škoda činí 1476,60 Kčs, přičemž nelze zjistit počet a druh odcizeného zboží.

Za tohoto důkazního stavu neměl soud spolehlivé podklady pro závěr o vině obžalovaných, jak jej učinil v rozsudku. Především s ohledem na rozpory ve výpovědích obou obviněných měl okresní soud při hlavním líčení oba obviněné podrobně vyslechnout k otázce, jaké zboží a v jakém množství odcizili a jakou částku vzali na peněžní hotovosti a v případě potřeby jejich výpovědi konfrontovat. Z protokolu o hlavním líčení nelze však zjistit, zda výslech obviněných byl zaměřen k odstranění uvedeného rozporu. Za účelem řádného objasnění výše způsobené škody měl soud vyžádat od poškozeného podniku protokol o provedené inventarizaci zásob. Výše uvedené písemné sdělení poškozeného podniku o výši zjištěného manka vzhledem k výpovědím nemůže být bezpečným důkazem o tom, že celá výše zjištěného manka byla způsobena právě odcizením zboží a hotovosti obviněnými, zvláště když v něm není vůbec specifikováno, kolik bylo odcizeno na hotovosti a kolik na zboží. Za tohoto stavu nelze vyloučit, že určitá část manka vznikla jiným způsobem. Ačkoli obviněný B ve svém odvolání uváděl v tomto směru konkrétní námitky, krajský soud je neprověřil a ve svém rozhodnutí se jimi vůbec nezabýval.

Nedostatečně byla výše škody objasněna i v dalších částech výroku o vině rozsudečného výroku. V obou případech šlo o vloupání do téže prodejny Drogerie v S. V prvním provedl podle skutkových zjištění vloupání v noci z 5. na 6. dubna 1964 obviněný A sám, přičemž odcizil zboží v hodnotě nejméně 5300,- Kčs. V druhém případě provedli vloupání obvinění A a C, a to z 10. 4. na

11. 4. 1965, přičemž odcizili větší množství fotopřístrojů s příslušenstvím, filmy a další věci v celkové hodnotě nejméně 9000,- Kčs ke škodě podniku Drobné zboží v P.

I když okresní soud ani v tomto případě neuvedl v odůvodnění rozsudku, z kterých důkazů vycházel a jakými úvahami se řídil, když dospěl k závěru, že způsobená škoda činí nejméně výše uvedené částky, lze ze spisového materiálu dovodit, že vycházel jednak z výpovědi vedoucího prodejny Drogerie v přípravném řízení, jednak z výsledků provedených inventur, jak byly nahlášeny poškozeným podnikem. Šlo však o takové důkazy, které nemohly být dostatečně spolehlivým podkladem pro závěry soudu o minimální výši škody, způsobené odcizením zboží v uvedené prodejně.

Vedoucí prodejny byl vyslechnut v přípravném řízení několikrát, přičemž, jak je zřejmé ze srovnání obsahu jeho výpovědí, své výpovědi měnil, pokud jde o množství a druhy odcizeného zboží. Ve své poslední výpovědi v přípravném řízení uvedl, že hodnota odcizeného zboží při vloupání provedeném v r. 1964 činila 5257,- Kčs plus nějaká částka na odcizený německý fotopapír. Pokud jde o vloupání v r. 1965, uvedl, že by se celkem jednalo o hodnotu 8924,- Kčs odcizeného zboží, současně v téže

výpovědi poznamenal, že prodejna v uvedeném období se při adaptaci, která trvala půl roku, 2x stěhovala a že mohlo z tohoto důvodu dojít k nějakým těžko zjistitelným ztrátám. Další příčinou ztrát mohla být okolnost, že jde o samoobsluhu, kde zpočátku po otevření byly velké nápory, při nichž byli někteří zákazníci přistiženi při krádežích. Pokud jde o protokoly o provedené inventarizaci, bylo zjištěno v prvním případě, tj. v r. 1964 manko ve výši 10 063,16 Kčs a po vloupání provedeném v r. 1965 bylo zjištěno manko v částce 9456,60 Kčs.

Obviněný A při hlavním líčení namítal, že neodcizil tolik věcí, kolik se uvádí ve výpovědi zástupce poškozeného podniku a že na některé věci, jejichž odcizení se jim klade za vinu, ani nesáhli. Okresní soud přes tyto námitky obviněného provedl důkaz pouhým přečtením protokolu o výpovědi vedoucího prodejny, ačkoli pro takový postup nebyla splněna základní podmínka uvedená v § 211 odst. 1 tr. ř., podle níž lze přečíst protokol o výpovědi svědka pouze na základě rozhodnutí soudu, jestliže pro menší význam dokazované skutečnosti nebo se zřetelem na povahu ostatního důkazního materiálu nepokládá osobní výslech za nutný. V daném případě byla předmětem dokazování výše způsobené škody, tedy okolnost důležitá pro právní posouzení skutku, přičemž ostatní důkazní materiál nebyl takové povahy, aby poskytl dostatečně spolehlivé podklady pro bezpečný závěr a výši způsobené škody, způsobené odcizením zboží. Výsledky provedených inventur mohly být sice bezpečným důkazem o výši manka v prodejně, nikoli však již o tom, že celé zjištěné manko bylo způsobeno odcizením zboží provedeným při vloupání obviněnými, neboť s ohledem na údaje uváděné vedoucím prodejny není vyloučeno, že část manka vznikla jiným způsobem.

Měl proto okresní soud provést důkaz osobním výslechem vedoucího prodejny a dále inventurních pracovníků poškozeného podniku, případně i inspektora, který vykonával nad uvedenou prodejnu dozor. Pochybnosti o výši škody způsobené odcizením zboží v uvedené prodejně neodstranil ani krajský soud, který se nezabýval námitkami obviněného A uvedenými v odvolání.

V dalším bodě výroku o vině byl obviněný ml. A uznán vinným, že z fyzikálního kabinetu střední průmyslové školy zeměměřičské v P. odcizil fotozvětšovací přístroj zn. Magnifax v ceně 740,- Kčs. I v tomto případě nebyla výše škody správně zjištěna. Soud nesprávně vycházel z ceny nového přístroje, ačkoli šlo o věc, která v době odcizení byla již přes 10 let používána. Svědek N, zaměstnanec poškozené organizace, uvedl, že uvedený přístroj byl koupen v r. 1953 za částku 704,30 Kčs a příslušenství k němu, které rovněž bylo odcizeno, za částku 35,- Kčs. Bylo proto třeba, aby soud k správnému zjištění skutečné hodnoty věci v době odcizení provedl důkaz znaleckým posudkem, ve kterém by bylo přihlédnuto k opotřebení věci.

Podobný nedostatek byl zjištěn i pokud byl obviněný A uznán vinným, že odcizil z kabinetu ZDŠ v S. jeden promítač diapozitivů s příslušenstvím v hodnotě 622,- Kčs. Zde soud vycházel z hlášení poškozené ZDŠ v S. o ztrátě učebních pomůcek. V tomto písemném vyjádření poškozené se uvádí, že hodnota ztracených předmětů činí celkem po odečtení částek za opotřebení 622,- Kčs, z toho hodnota promítacího přístroje 485,- Kčs a hodnota sady diapozitivů 137,- Kčs. Uvedené hlášení poškozeného neobsahuje všechny údaje nutné pro objektivní posouzení skutečné hodnoty odcizených věcí. Nelze z něho zjistit, kdy věci byly koupeny a v jakém stavu byly v době odcizení. Měl proto soud i v tomto případě provést důkaz výslechem informovaných pracovníků školy a prověřit námitky obžalovaného A, který uváděl, že cena za promítač byla účtována podle nesprávného typu, že účtovaná částka by odpovídala většímu druhu promítaček, zatím co odcizený promítač byl na kinofilm.

Nedostatečně byly prověřeny námitky obviněného A i pokud se týkaly hodnoty činky odcizené ze sokolovny v S. I v tomto případě soud vycházel z písemného hlášení poškozené socialistické organizace, které však neobsahovalo údaje nutné pro správné zjištění skutečné výše škody. Obviněný A namítal, že odcizená částka byla amatérsky vyrobená a v době odcizení již nebyla používána. Měl proto soud provést důkaz výslechem pracovníka poškozené socialistické organizace o tom, kdy byla

činka koupena, případně jakým jiným způsobem byla opatřena.

O tom, že okresní soud neprovedl všechny důkazy nutné k správnému zjištění výše škody, a že závěry o výši způsobené škody uvedené ve výroku o vině byly učiněny na podkladě nedostatečných skutkových zjištění, svědčí zejména i odůvodnění rozsudku. Okresní soud v něm odůvodňuje odkázání poškozených socialistických organizací na řízení ve věcech občanskoprávních tím, že nemohlo být v rámci trestního řízení přikročeno k přesnému zjišťování výše škody a že obvinění měli proti vyčíslení škody určité námitky.

S uvedenými nesprávnými závěry okresního soudu se v plné míře ztotožnil i krajský soud. Jeho rozsudkem byl proto ohledně obviněných ml. A, obv. B a ml. C porušen zákon v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř.

Nejvyšší soud proto vyslovil uvedené porušení zákona a oba rozsudky zrušil.